

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

VD18 80460526

41. De Regulis Juris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61800)

dispositionis colligi, animùmque proferentis declarari, novum non est. Barb. *Axiom.* 192. atque ideo incivile dicitur, totâ lege non perspectâ, de ea respondere. *l. incivile. 24. ff. de Leg. Rever. Christoph. Priggl. in Man. pr. de Appell. observ. 34. n. 8.*

10 *Sexta* denique regula est: verba dubia contra proferentem sunt interpretanda, utpote in cuius potestate fuit, legem apertius conscribere. *c. contra eum. 57. de R. F. in 6. l. 172. ff. Eod.* Quæ regula præcipuè obtinet in contractibus, ubi is, qui legem dicit, id est, qui partes in pacti constitutione egerit, puta venditor, locator domûs, &c. sibi ipsi imputare debet, quòd obscurum, & inexplicatum pactum reliquerit, eique proinde, si aliter se rem intellexisse dicat, meritò probatio imponitur juxta *l. 2. ff. de Probat.* Præterea hæc regula recepta est in probationibus, ut si testes ambiguerit, & obscurè deponant, aut verba privilegii duplicem sensû contineat, id noceant producenti, & contra eum fiat interpretatio per *c. 6. in fin. de Condit. appof. c. 8. §. quare de Prob.* Porro in sententiis judicum, & aliis actibus judicialibus regula ista non procedit. *l. 66. ff. de Judic.*

§. VI.

11 *Finis, & effectus* verborum significationis est, dicentis sententiam exprimere, & quod incognitum est, cognitum facere.

TITULUS XLI.

De Regulis Juris.

SUMMARIA.

1. Regula unde dicitur? 2. Quid sit? 3. 4. Quotuplex?
5. Quomodo ex jure fiat?
6. Quod sit objectum regulae juris? 7. Quibus verbis concipiatur? 8. Quis sit ejus finis?
9. Regula juris in quibus casibus? 10. 11. Et quatenus jus faciat? 12. Quando nam perdat suum officium?
13. Quomodo exceptio debeat esse de regula?

§. I.

Regula à regendo dicta est, vel quòd rectè dicat, nec aliquando aliorum trahat; vel quòd regat, aut normam rectitudinis præbeat; vel quòd distortum, pravumque corrigat. *c. regula. 2. dist. 3.*

§. II.

Regulam juris Paulus Jctus in *l. 1. ff. h. t.* ita definit: *regula est, quæ rem, quæ est, breviter enarrat, id est, quæ jus, quod in singulis rebus est constitutum, generalibus verbis, & brevi sententiâ complectitur, ac demonstrat.*

§. III.

Dividitur regula Juris in generalem, & particularem. Generalis est, quæ nullo certo loco, aut argumento comprehensa per universum jus effunditur, ut hæc: *Omnis res, per quascunque causas nascitur, per easdem dissolvitur. c. 1. h. t.* Et ista: *Locupletari non debet aliquis cum alterius injuria, vel jactura. c. 48. Eod. in 6.* Particularis dicitur, quæ certo loco, aut materiæ adaptatur, ut hæc: *Beneficium Ecclesiasticum non potest licitè sine institutione canonica obtineri. c. 1. h. t. in 6.* Item ista: *Non est obligatoria contra bonos mores prælitum juramentum. c. 58. Eod. in 6.*

Præterea regulæ juris aliæ sunt juris Canonici, aliæ juris Civilis. Harum ducenta, & undecim ad finem Digestorum: Illarum undecim hic in antiquis, & octoginta octo in Sexto Decretalium recensentur; quarum expositionem in præcedentibus passim dedimus, & ubi quæque explicata sit, olim assignabimus, si Deus otium, & vitam concesserit.

Causa efficiens regulæ juris est ejusdem Author. Venit autem ab eo autore, à quo jus ipsum descendit: cum ex jure, quod est, regula fiat. *d. l. 1. ff. h. t.* Sic enim quia alibi traditum est, quòd per alium liceat contrahere matrimonium, *c. fin. de Procurat. in 6.* subire judicium. *l. 1. §. 2. ff. Eod.* jurisdictionem ordinariam exercere. *c. 7. de Offic. ordin. in 6. &c. inde*

inde nata est regula generalis: *Potest quis per alium, quod potest facere per se ipsum*; quæ est reg. 68. *Fur. in 6.* Rursum cum constitutum esset, sceminas non posse esse iudices, non posse magistratum gerere, non posse curatrices existere; ex omnibus his compendiosa regula desumpta est: *Fœmina ab omnibus officiis civilibus, vel publicis remota sunt*; quæ regula extat in l. 2. ff. h. t. Et ita porro.

§. V.

6 *Materia, seu objectum* regulæ juris sunt personæ, res, & actiones; quippe ad hæc tria, ut jus omne, ita omnis regula pertinet.

§. VI.

7 *Forma* regulæ juris consistit in brevi rerum narratione, ac generali quadam definitione: siquidem, ut communiter advertunt DD. cum Henrico Wagnereck *ad rubr. h. t. nos. 4.* regulam juris non particulari, sed universali, aut indefinitâ propositione conceptam esse oportet, quæ nempe constet vel signo universalis, ut l. *omnia quæcumque*. 71. l. *omnes actiones*. 139. & plures aliæ ff. h. t. item c. *nullus pluribus*. 20. c. *nullus ex consilio*. 62. *Eod. in 6.* vel verbis indefinitis, uti præterque juris utriusque regulæ traduntur: enim verba indefinita in jure æquipollent universalibus, arg. c. 1. dist. 19. c. 22. *de Privileg.* l. 43. *in pr. cum l. seq. ff. de Legat. 2. l. 1. §. 1. ff. de Legat. pract. & l. fin. C. de Hered. vend. Bartol. & Baldus in d. l. 44. ff. de Legat. 2.* Si modò omnium sub nomine indefinito contentorum eadem sit ratio, conditio, ac paritas; secus est, si non sit, ut in l. *si cui*. 31. l. *quæstum*. 78. §. 4. ff. de Legat. 3. l. 31. §. 6. ff. de Aur. arg. leg. Dynus *ad hanc rubr. in 6. n. 3. & 7.*

§. VII.

8 *Finis* regulæ juris est mentem dirigere ad casus decidendos: quemadmodum enim per regulam suam scriptor novit modum rectè scribendi, ædificator modum ædificandi, ita per

regulam juris modum rectè judicandi cognoscimus, ait Gloss. in *rub. h. t. in 6.*

§. VIII.

Effectus regulæ juris sunt: I. multorum 9 jurium, ex quibus extracta est, apertam sententiam exprimit, & in causis similibus non decis, eandemque æquitatem habentibus jus facit juxta l. 12. ff. de Leg. ubi Julianus: *non possunt, inquit, omnes articuli sigillatim, aut legibus aut senatus consultis comprehendere, sed cum in aliqua causa sententia eorum manifesta est, is, qui jurisdictioni præest, ad similia procedere, atque ita jus dicere debet.* Cui consonant l. 13. ff. *Eod. c. 4. in fin. de Rescript. & c. 2. circa med. de Translat. Episc.* Unde

II. Qui regulam pro se habet, habet intentionem fundatam in jure, ac proinde ab onere probandi relevatur, idque transfert in eum, qui limitationem adducit, arg. c. *ad decimas*. 2. *de Res. sp. in 6. l. ab os. §. ff. de Prob. Felin. in c. quoniam frequenter.* Ut lise non contest. Quod ad eò verum, ut procedat quoque in præjudicium personæ privilegiatæ, contra quam regula probat, nisi se specialiter exemptam probaverit, & sit privilegiata in materia, quæ de agitur, aut saltem contra regulam extant probabiles conjecturæ. Dec. in l. 1. n. 9. ff. h. t. Mascard. *de Probat. vol. 3. concl. 1268. n. 3. & 5. cum aliis relatis.*

III. Is, pro quo stat regula, jus certum habere dijudicatur, & ideo semper pro eo pronuntiaudū, nisi adversarius doceat per expressum casum legis, illud, de quo est quæstio, esse specialiter exceptum à regula per d. l. *ab ea, §. de Probat. & ibi Bartol. n. 1.* Rota apud Paul. *de Rubris decis. 151. num. 8. tom. 2. divers. aliàs p. 7. Recens. Gail. tract. de Pignorat. c. 14. num. 2.* Imò sententia contra regulam lata perinde, atque illa, quæ contra leges, aut Canones lata est, est ipso jure nulla. Petr. Peck. *ad rubr. h. t. in 6. num. 3.*

Aa

§. IX.

KÖNIG IN DECRET. LIB. V.

§. IX.

- 12 *Contraria Regula* juris est *exceptio*; utpote quæ regulam limitat, & quoad casus exceptos vitiat, ita ut quoad illos regula perdat officium suum. *l. 1. in fin. ff. h. t.* Hinc ob multas, & varias regularum exceptiones in *l. 202. ff. Eod.* dicitur: *omnis definitio in jure civili periculosa est: parum est enim, ut non subverti possit.* Interim tamen, ut vulgari brocardio circumfertur, *exceptio firmat regulam in casibus non exceptis per c. 6. causâ 32. q. 7. c. 2. de Conjug. leprof. l. 12. §. 143. ff. de Instructo, vel instrum. leg.* Nisi casus non singulariter excepti sint omnino similes exceptis, aut par, vel major ratio exceptionem ad illos extendi postulet, arg. *c. cum dilecta. 4. §. nos igitur. de Confir. utili, vel iunt. ibi: ejusdem aequitatis similitudine provocati.* Panorm. *ibid. n. 6.*
- 13 Non extra calcem *quæseris*: quomodo procedat decantatū illud axioma: quod *exceptio debeat esse de regula*; cum regulæ detrahat, illam limitet, & vitiet? Dynus ad *rubr. h. t. in*

6. n. 17. respondet, quod *exceptio debeat esse de regula*, sub eaq; comprehendi, quantum ad generalitatem verborum: inepta namq; foret *exceptio de equo*, si regula sonet de homine; non verò quantum ad vim dispositionis ipsius regulæ: cum regula suam decisionem ad exceptionem non porrigat. Clarius fortè sic explicari posset, quod *exceptio sit de regula*, ita ut res *excepta* contineri debeat in ea ex parte subiecti, scilicet tanquã species sub genere, aut pars sub toto, non tamen contineri debeat ex parte prædicati, quia scilicet dispositio regulæ de exceptione prædicari non potest; ut abundè elucescit in exceptione, quã à communi illa regula: *quod in nullius bonis est, cedit primò occupanti*; liber homo, & res sacra excipitur: nam liber homo, & res sacra in nullius bonis sunt, quod est subiectum regulæ; haud tamen cedunt occupanti, quod est prædicatum. Vid. Everhard. *de loc. legal. loc. ab except. num. 9.* Bartol. in *l. ex his ff. de Legib. Bart. Cartagena. ad h. t. observ. 3.*

O. A. M. D. D. V. G. & H.

Index Rerum, & Verborum

In hoc V. Libro Decret. contentorum, ubi prior numerus paginam, alter numerum marginalem denerat.

Abigeatus.

Quid sit, & ejus poena? pag. 125. num. 28.

Accusatio.

Accusationis onomatologia, p. 3. n. 1. & p. 4. n. 2. Definitio. n. 3. necessitas & obligatio. n. 4. & 5.

Qui possint accusare? p. 4. n. 6. an foemina? n. 7. an pupillus? p. 5. n. 8. an minor? n. 9. an servus? n. 10. an filiusfam. p. 6. n. 11. an miles. n. 12. an Clericus. p. 7. n. 13. an Monachus. n. 14. an Magistratus. n. 15. an furiosus vel melancholicus. n. 16. an sur-

cus & mutus. n. 17. an cæcus. p. 8. n. 18. an excommunicatus? n. 19. an infamis? n. 20. an accusatus? p. 9. n. 21. an inimicus? n. 22. an pauper. n. 23. an paganus, hæreticus &c. n. 24. an Filius Patrem? p. 10. n. 25. an Pater Filium? n. 26. an frater fratrem? n. 27. an laicus Clericum. n. 28. an libertus patronum. p. 11. n. 29. an vasallus Dominum. n. 30. an plures unum? n. 31. Accusari possunt regulariter omnes delinquentes. p. 12. n. 32. an infans vel furiosus? n. 33. an *innoxens*? n. 34. an servus: n. 35.